

قرآن و عترت

ریشه‌های احکام شرعی

www.ketab.ir

محسن گل‌پور

▼
قرآن و عترت ریشه‌های احکام شرعی

محسن گل پور

انتشارات دلیل ما

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۳

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ: نگارش

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

شابک: ۷-۹۲۸-۳۹۷-۹۶۴-۹۷۸

تلفن و نمابر: ۳۷۷۴۴۹۸۸-۳۷۷۳۳۴۱۳ (+۹۸۲۵)

آدرس: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران

طبقه ششم، واحد ۶۱۲ و ۶۱۳

www.Dalilema.ir

Dalilema@yahoo.com

انتشارات دلیل ما

مراکز پخش:

- (۱) قم، خ معلم، مجتمع ناشران، طبقه همکف، واحد ۹، تلفن: (۱۰ خط) ۳۷۸۴۲۴۶۶
- (۲) قم، خ صفائیه، رویروی کوچه ۳۸، پلاک ۷۵۹، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۳۷۷۳۷۰۱۱ - ۳۷۷۳۷۰۰۱
- (۳) تهران، خ انقلاب، خ فخرآزی، فروشگاه دلیل ما، پلاک ۶۱، تلفن ۶۶۴۶۴۱۴۱
- (۴) مشهد، چهارراه شهداء، ضلع شمالی باغ نادری، کوچه شهید خوراکیان، مجتمع تجاری گنجینه کتاب، طبقه اول، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۵-۲۲۳۷۱۱۳

سرشناسه: گل پور، محسن، ۱۳۴۶ -

عنوان و نام پدیدآور: قرآن و عترت ریشه‌های احکام شرعی / محسن گل پور.

مشخصات نشر: تهران: دلیل ما، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۲۶۸ ص.

شابک: ۷-۹۲۸-۳۹۷-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: قرآن - بررسی و شناخت

موضوع: احادیث احکام

موضوع: احادیث شیعه -- قرن ۱۴.

موضوع: زندگی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ق ۴ گ ۸ / BP ۶۵

شماره رده دیویی: ۲۹۷/۱۵۹

شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۲۱۲۶۱

فهرست

۱۳	پیشگفتار
----	----------

فصل اول: خالقیت و ربوبیت / ۱۷

۱۹	هدف خداوند از خلقت انسان
۲۴	خداوند رب العالمین است
۲۶	هدایت از شئون اصلی ربوبیت است
۲۶	هدایت موجودات براساس ظرفیت وجودی
۲۸	اسلام و قرآن
۳۰	آیات محکم و متشابه
۳۳	آیات محکم قرآن درباره توحید خالق و توحید پروردگار قانون‌گذار
۳۶	آیات محکم قرآن درباره معاد، حشر، حساب، ثواب و عقاب
۳۷	آیات محکم قرآن درباره ارسال رسل و وجوب طاعت از آنها از آدم تا خاتم
۳۹	آیات محکم قرآن درباره احکام و اخلاق
۴۴	راسخون در علم

فصل دوم: رابطه‌ی بیان قرآن و عترت علیهم‌السلام / ۴۷

۴۹	فهم قرآن بدون بیان پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم ممکن نیست
----	--

- ۵۱ بیان رسول خدا ﷺ برطرف کننده اختلافات بین مردم
- ۵۳ بیان رسول خدا ﷺ عین وحی است
- ۵۵ بیان رسول خدا ﷺ روشنگر مجهولات قرآن
- ۵۸ مطهرن، عالم به حقایق قرآن کریم
- ۵۸ بدون اهل البیت ﷺ سراغ فهم قرآن و معارف نروید
- ۶۰ اکمال دین و اتمام نعمت با ولایت امیرالمؤمنین ﷺ و سایر ائمه معصومین ﷺ
- ۶۸ سخنان حضرت امام رضا ﷺ درباره صفت امام و امامت
- ۷۱ اعتراض ابو بکر و عمر در غدیر
- ۷۲ ممنوعیت تفسیر به رأی
- ۷۵ سر رعایت ابهام در قرآن
- ۷۶ سر اول: صیانت قرآن از تحریف
- ۷۷ سر دوم: احساس نیاز قطعی به امام معصوم ﷺ
- ۸۱ پیامبر تفسیر آیات قرآن و سنتش را به امر پروردگار نزد دوازده وصی‌اش به ودیعت نهاد
- ۸۲ دستور کتابت علوم توسط اولین وصی برای دیگر اوصیا
- ۸۳ جامعه یا کتاب امیرالمؤمنین امام علی ﷺ
- ۸۴ کتاب‌های امیرالمؤمنین امام علی ﷺ در دست ائمه اهل البیت ﷺ
- ۸۵ حدیث ثقلین دلیل طول عمر امام زمان عجل الله تعالی فرج الشریف

فصل سوم: فقه و اجتهاد / ۸۷

- ۸۹ دیدگاه دو مکتب درباره «فقه و اجتهاد»
- ۸۹ سیر تحول معنای «اجتهاد» در مکتب خلفا (اهل سنت)
- ۹۴ اختلاف در احکام اسلام
- ۹۵ قیاس - استحسان - استصلاح - اجماع
- ۹۶ بیان معصومین ﷺ در باره بدعت‌ها و حکم به رأی و قیاس
- ۹۹ فقه و اجتهاد در مکتب اهل البیت سلام الله علیهم

- امامان معصوم علیهم السلام در بیان احکام به رأی و نظر شخصی اعتماد نمی کردند ۱۰۲
- برخی از اصحاب ائمه که کتاب امیرالمؤمنین علی علیه السلام (جامعه) را دیده اند ۱۰۳

فصل چهارم: تقلید / ۱۰۵

- تقلید ۱۰۷
- تقلید مردود ۱۰۷
- تقلید مقبول ۱۰۸
- تقلید یعنی پیروی عاقلانه و بصیرانه ۱۱۰
- در تقلید، علاوه بر تخصص و اجتهاد، رعایت عنصر تقوا نیز شرط است ۱۱۲
- یک نمونه قرآنی از عالم فریب خورده از شیطان ۱۱۳

فصل پنجم: ریشه های احکام در قرآن / ۱۱۵

- معرفت و عبادت خداوند، عوامل رسیدن به لقاء الله ۱۱۷
- ریشه های احکام در قرآن ۱۱۹
- کتاب های علمای شیعه در آیات الاحکام ۱۲۰
- کلیات احکام در آیات محکم قرآن ۱۲۲
- ۱- طهارت ۱۲۲
- ۲- نجاسات ۱۲۳
- ۳- وضو ۱۲۵
- ۴- غسل ۱۲۶
- ۵- استحاضه ۱۲۷
- ۶- وصیت ۱۲۷
- ۷- تیمم ۱۲۹
- ۸- نماز ۱۲۹
- ۹- قبله ۱۴۰

- ۱۴۲ ۱۰- قرآن
- ۱۴۳ ۱۱- مسجد
- ۱۴۴ ۱۲- روزه
- ۱۴۶ ۱۳- خمس
- ۱۴۷ ۱۴- امر به معروف و نهی از منکر
- ۱۴۷ ۱۵- زکات
- ۱۵۰ ۱۶- انفاق و احسان
- ۱۵۵ ۱۷- صدقه
- ۱۵۷ ۱۸- اسراف و کفران نعمت
- ۱۵۸ ۱۹- یتیمان
- ۱۶۱ ۲۰- پدر و مادر
- ۱۶۴ ۲۱- صله رحم، خویشاوندان، ذی القربی
- ۱۶۵ ۲۲- حج
- ۱۷۱ ۲۳- جهاد
- ۱۸۱ ۲۴- قمار
- ۱۸۲ ۲۵- ذخیره اندوزی طلا و نقره
- ۱۸۲ ۲۶- معاملات
- ۱۸۵ ۲۷- ربا
- ۱۸۶ ۲۸- رشوه
- ۱۸۶ ۲۹- قرض
- ۱۸۹ ۳۰- قضاوت، داوری و وساطت
- ۱۹۰ ۳۱- عقد و ازدواج
- ۱۹۷ ۳۲- زناشویی
- ۲۰۰ ۳۳- حجاب و زینت زنان
- ۲۰۲ ۳۴- شیردادن

۲۰۴	۳۵- طلاق
۲۱۰	۳۶- غصب، خوردن اموال یکدیگر
۲۱۰	۳۷- سر بریدن و شکار کردن حیوانات
۲۱۰	۳۸- خوردنیها و آشامیدنیها
۲۱۷	۳۹- قسم، نذر، عهد، پیمان و شهادت
۲۲۲	۴۰- ارث
۲۲۶	۴۱- حق پیامبر ﷺ بر مؤمنین
۲۳۰	۴۲- شعائر الهی
۲۳۰	۴۳- حقوق مؤمنین
۲۳۳	۴۴- تهمت، غیبت، عیب جویی و طعنه زدن
۲۳۵	۴۵- منع دوستی با کافران
۲۳۸	۴۶- مشرکین
۲۴۱	۴۷- منافقین
۲۴۱	۴۸- فاسقین
۲۴۲	۴۹- فساد و زشتی
۲۴۲	۵۰- سفیهان و دیوانگان
۲۴۳	۵۱- ادیان الهی بعد از ظهور اسلام
۲۴۶	۵۲- زنا
۲۴۹	۵۳- ورود به حریم دیگران
۲۵۱	۵۴- خودکشی
۲۵۱	۵۵- آزار و قتل مؤمنین
۲۵۴	۵۶- مجازات، قصاص و حدود
۲۵۹	۵۷- بازداشتن مردم از راه خدا
۲۶۰	۵۸- رازگویی و نجوا
۲۶۰	۵۹- یاوه گویی

۶۰- دروغ	۲۶۱
۶۱- غنا	۲۶۳
۶۲- راه رفتن و سخن گفتن	۲۶۳
۶۳- سلام و تهنیت	۲۶۳
۶۴- پسرخوانده	۲۶۴
۶۵- تقیه	۲۶۴
فهرست منابع	۲۶۵

www.ketab.ir

پیشگفتار

خداوند انسان را آفرید و برای هدایت او کتاب‌های آسمانی را از طریق پیامبران‌ش نازل فرمود تا آدمی با اراده و اختیار، راه سعادت و تعالی را طی نماید و با کسب معرفت و کمال، آماده زندگی در جهان ابدی گردد.

همانگونه که اگر جنین در رحم مادر، مراحل رشد و کمال خود را کامل طی ننماید و نوزاد با ضعف و یا نقص جسمانی پا به عرصه این دنیا بگذارد، قادر نخواهد بود از همه نعمت‌ها و لذت‌های موجود در آن بهره‌مند گردیده و مسیر پیشرفت و کمال او در دنیا محدود و متوقف خواهد شد، عدم دستیابی به رشد و کمال انسانی در دنیا نیز مانع از بهره‌مندی از نعمت‌ها و رحمت بی‌پایان خداوند در جهان آخرت خواهد گردید و در نهایت دستیابی انسان به لقاء خداوند میسر نخواهد شد.

حال سؤال اینجاست که با وجود نزول کتب آسمانی توسط پیامبران مرسل و در رأس آنان، انزال قرآن به پیامبر خاتم، حضرت محمد مصطفی ﷺ و ابلاغ و بیان آن توسط ایشان، چرا این مقدار آراء و عقاید مختلف و همچنین مذاهب گوناگون بوجود آمده که هریک خود را بر حق و دیگر مذاهب را باطل می‌دانند؟ تکلیف چیست و ما چگونه باید صراط مستقیم را از دیگر راه‌ها تشخیص دهیم و در آن مسیر قدم برداریم؟

واضح و مبرهن است که اگر شناخت و معرفت خداوند و راه‌های عبادت او را از غیر مسیری که رب العالمین تعیین نموده است، کسب نمائیم، نه تنها این معرفت و عبادت، رشد و کمالی را در بر نخواهد داشت، بلکه موجب ضلالت و گمراهی و در نهایت محرومیت انسان از موهبت‌های الهی در جهان آخرت خواهد گردید.

در ادامه این کتاب، با استناد و بهره‌گیری از آیات قرآن و عترت، ثابت خواهیم نمود که صراط مستقیم، یعنی آن راهی که بین خالق و مخلوق است و حرکت بر پایه آن راه، انسان را به مقام عبودیت پروردگار عالم و در نتیجه دست یافتن به فوز عظیم و رهایی از عذاب آخرت می‌رساند، عبارت است از اطاعت و پیروی کامل و بدون قید و شرط از اهل البیت عصمت و طهارت سلام الله علیهم، در جهت بهره‌گیری از دستورات اسلام که در قرآن و سنت پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله آمده است.

همچنین با استناد به آیات قرآن ثابت خواهیم نمود که این دو (قرآن و اهل البیت علیهم السلام) لازم و ملزوم یکدیگرند و هرگز میانشان جدایی نیست و بدون اهل البیت علیهم السلام، راه مستقیمی به سوی معانی و مفاهیم قرآن و درک لطایف و اشارات آن وجود ندارد.

همیشه این سؤال وجود داشته که چرا گروهی از جوانان مسلمان با وجود قلب‌های پاک و زلال، در انجام دستورات دینی سست و کم همت هستند؟ در گفتگو با آنها، دو دلیل اصلی به چشم می‌خورد:

اول اینکه در پذیرش اصول اعتقادی یعنی توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد متزلزل بوده و به مرحله باور و یقین نرسیده‌اند، چراهای آنها بی‌جواب مانده و یا به پاسخ‌های روشن دست پیدا نموده و با انبوهی از شکایات و مجهولات مواجه هستند.

دوم آنکه به نظر می‌رسد که نسبت به ریشه و منبع دستورات شرعی (احکام شرعی) در شک و تردیدند و ناآگاهانه، استنباط و رأی و تفسیر علمای دینی را ریشه و منبع دستورات دینی (واجبات و محرمات) می‌دانند و بر همین اساس نسبت به رعایت احکام شرعی، کم توجه‌اند.

در فصل اول کتاب سعی شده است، مسیر روشنی برای تقویت مبانی اعتقادی خوانندگان به اجمال ارائه گردد.

در ادامه کتاب، توضیح داده شده است که کلیات اصول و احکام، در آیات قرآن آمده است و خداوند شرح و تفصیل و جزئیات آن را به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ائمه طاهرين علیهم السلام، سپرده است.

در ادامه، این احکام از طریق اصحاب و راویان احادیث پیامبر و امامان معصوم علیهم السلام، انتقال و توسط علمای عادل شیعی به صورت مجموعه‌ها و کتاب‌های فقهی درآمده است و بر همین اساس، مراجع محترم تقلید شیعی، با زحمت و پذیرش مسئولیتی خطر، احکام اسلامی را از طریق منابع و کتاب‌های فقهی، برای راحتی استفاده شیعیان، بصورت کتاب‌های توضیح المسائل گردآوری نموده‌اند.

باید بدانیم آنچه که امروز به این راحتی به دستمان رسیده است، حاصل تلاش بیش از ۱۴۰۰ سال است که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ائمه معصومین علیهم السلام و اصحاب گرانقدر ایشان و در ادامه، علمای بزرگ، مجتهدان و مراجع بزرگ تقلید شیعه، با تحمل سختی‌ها و مرارت‌ها و جان‌فشانی‌ها و گذشتن از جان و مال خود، به ما ارمغان داده‌اند. قدردانی و تشکر ما از ایشان چیزی نیست جز عمل کردن به این فرائض و کسب رضایت پروردگار با انجام عبادات خالصانه و طلب مغفرت و رحمت برای آن بزرگواران.

در ادامه این کتاب، کلیات احکام شرعی که در آیات محکم قرآن آمده است را بدون هیچگونه دخل و تصرف استخراج نموده و تا حد امکان، مشابه طبقه‌بندی احکام در کتاب‌های توضیح المسائل، تقسیم‌بندی نموده‌ایم.

بر این اساس خوانندگان عزیز قادر خواهند بود با مراجعه به این طبقه‌بندی، تا حدودی به ریشه‌های احکام در قرآن دسترسی پیدا نموده و با یقینی دو چندان در انجام فرائض دینی کوشا، محکم و استوار باشند.

با مطالعه ترجمه‌های مختلف قرآن کریم، در ترجمه آیات قرآنی در این نوشتار، از ترجمه استاد شیخ حسین انصاریان که از ترجمه‌های دقیق، روان و قابل فهم همگان

در عصر حاضر می‌باشد استفاده شده است. این ترجمه از بسیاری از لغزش‌ها و کاستی‌هایی که در پاره‌ای از ترجمه‌های قرآنی وجود دارد مبری بوده و به همین دلیل در ترجمه آیات قرآن در متن این کتاب، از آن بهره‌گیری شده است.

توجه به این نکته ضروریست که این گردآوری احکام از آیات محکم قرآن، تلاش محدودی به اندازه بضاعت ناچیز گردآورنده بوده است و این بدان معنی نیست که توانسته است کلیات تمامی احکام را از آیات محکم قرآن استخراج نماید. خوانندگان عزیز در صورتی که در مطالعه این آیات و مطابقت آن با کتاب‌های توضیح المسائل به احکامی رسیدند که در این طبقه بندی درج نگردیده است، قطعاً آن را از کاستی بضاعت گردآورنده بدانند. این عزیزان می‌توانند برای دستیابی به ریشه‌های احکامی که در این گردآوری نیامده است، به کتاب‌های ارزشمندی که توسط علمای بزرگ شیعی، تحت عنوان «آیات الاحکام» نوشته شده است مراجعه نموده و پاسخ سؤال خود را در آنها پیدا نمایند.

در انتها از درگاه خداوند متان مسئلت می‌نمایم که این کمترین تلاش را از این بنده سراپا تقصیر قبول و مورد رضایت و خشنودی مولا و صاحبمان، حضرت بقیة الله العظمی حجة ابن الحسن العسکری - عجل الله تعالی فرج الشریف - قرار دهد. همچنین امیدوارم با عنایت آن حضرت، خوانندگان این کتاب و بویژه جوانان علاقمند، در انتخاب صراط مستقیم از بی‌راهه‌ها و عمل به دستورات شرعی در چهارچوبی که خداوند رحمان تعیین نموده است، یعنی تبعیت از قرآن و اهل البیت (علیهم السلام)، بیش از پیش کوشا بوده و این بنده شرمسار را از دعای خیر خود محروم ننمایند.

محسن گل‌پور

مرداد ماه یکهزار و سیصد و نود و سه